

Особливості, проблеми та перспективи використання електронного голосування у період пандемії коронавірусу

Микола Бучин

Кафедра ПМВ

Національний університет "Львівська політехніка"

Львів, Україна

buchyn@ukr.net

Abstract. Features of use of information technologies during elections are considered. Problems and prospects of introduction of electronic voting in the conditions of spread of a coronavirus pandemic are investigated.

Ключові слова: вибори, електронне голосування, електронна демократія, інформаційні технології, пандемія, коронавірус.

ВСТУП

В епоху розвитку інформаційного суспільства ми спостерігаємо масштабне та системне використання інформаційно-комунікаційних технологій в усіх сферах життєдіяльності людини. Інформаційні технології втрачають свій виключно технологічний характер, набуваючи гуманітарно-соціального значення та активно застосовуючись у повсякденному житті суспільства, і в сфері політики, зокрема.

Ми живемо в епоху розвитку і впровадження електронної демократії та електронного врядування. Їхньою важливою складовою є електронні вибори та електронне голосування. Актуальність цієї проблематики суттєво посилюється в сучасному світі в період поширення пандемії коронавірусу. Через запровадження карантинних обмежень задля захисту життя за здоров'я громадян, під загрозою опинилася така важлива складова демократії, як вибори.

Пандемія унеможливила проведення традиційних виборів без ризику для життя

громадян. Відтак багато країн світу пішли на такий вимушений захід, як скасування чи відтермінування виборів. Однак такі заходи несуть загрозу демократії та не гарантують ефективності, зважаючи на те, що за прогнозами фахівців, пандемія коронавірусу може суттєво затягнутися. Тому все більше країн звертають увагу на альтернативний інструмент вирішення проблеми – запровадження електронного голосування. Проте такий механізм теж приховує в собі певні потенційні загрози та небезпеки.

СУТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННОГО ГОЛОСУВАННЯ

Можна виокремити два основні підходи до розуміння електронного голосування: широкий та вузький. У контексті широкого підходу електронне голосування трактується як будь-яке волевиявлення, в ході якого будуть застосовані електронні засоби для підрахунку результатів, або ж сам акт голосування відбувається шляхом використання інформаційних технологій. Тут ідеться про волевиявлення у всьому комплексі соціальних та медіа проектів, опитувань тощо.

У вузькому розумінні електронне голосування трактується як волевиявлення громадян у рамках офіційних механізмів народовладдя. Йдеться про інструменти формування політичної еліти чи реалізацію прямої демократії. Тобто, в рамках вузького підходу під електронним голосуванням розуміють електронні вибори чи електронні референдуми [1, С. 159].

Слід сказати, що іманентно для електронного голосування притаманні як певні переваги, так і певні загрози та недоліки. Зокрема, до основних переваг електронного голосування відносять такі: зручність для виборців; збільшення явки під час голосування; економія коштів у довгостроковій перспективі; прозорість голосування та простота підрахунку голосів; можливість використання у період надзвичайного чи військового стану та ін.

Водночас можна виокремити й такі основні потенційні недоліки електронного голосування: значна вартість на початкових етапах запровадження; можливість державного контролю за виборцями; загроза конфіденційності голосування; можливість фальсифікації результатів волевиявлення; недостатній рівень технічної оснащеності певних категорій виборців; низький рівень комп'ютерної грамотності населення та ін. [2].

ЕЛЕКТРОННЕ ГОЛОСУВАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ

У контексті вищесказаного для нас важливою є одна з перелічених переваг електронного голосування: можливість його використання у форс-мажорних ситуаціях. В умовах пандемії коронавірусу, на перший погляд, саме використання електронного голосування повинно дати змогу ефективно провести вибори. Це пов'язано з тим, що зникає загроза інфікування людей на агітаційних заходах чи виборчих дільницях.

Водночас багато науковців відзначають, що в форс-мажорних умовах проводити вибори небезпечно. Зокрема, на думку аналітика Громадянської мережі ОПОРА О. Ключева, пандемія коронавірусу є далеко не найкращим часом для впровадження електронного голосування. Це аналітик пов'язує, зокрема, з тим, що спілкування про вибори в соціальних мережах сприяє поділу виборців, відсутності інформації про альтернативні політичні погляди своїх опонентів. Крім того, спілкування виключно в межах одностайної групи людей сприяє тому, що їхня позиція стає дедалі більш радикальною, виборці позбуваються таких важливих рис, як пошук компромісів чи вміння

вести суспільний діалог. Ізоляція виборців удома, заради комфортного голосування, тільки посилюватиме, на думку експерта, такі тенденції [3].

Дослідники також відзначають, що в умовах пандемії провладні політичні сили матимуть суттєву перевагу в порівнянні з опозиційними. Адже останні, не маючи змогу безпосередньо спілкуватися із виборцями, будуть змушені це робити через ЗМІ та соціальні мережі. А в медіа-просторі в умовах карантинних обмежень найбільш поширеними будуть повідомлення про дії влади, їхню боротьбу з пандемією, що додаватиме їм політичних бонусів [2].

Підсумовуючи, варто зазначити, що використання електронного голосування в період пандемії коронавірусу вбачається доцільним тільки за умови, якщо воно не лише доповнить, але й компенсує інші традиційні інструменти виборів. Всі політичні сили повинні мати змогу повноцінно та на паритетних умовах проводити виборчу кампанію, вільно доносити свою позицію до виборців. Крім того, враховуючи стан інформаційної війни з Росією, проведення електронних виборів без надійної інформаційної безпеки може становити загрозу для існування самої держави.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] М. Бучин, "Електронне голосування: суть та основні моделі", Інформація, комунікація, суспільство – ІКС-2019: Матеріали VIII Міжнародної наукової конференції, Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019, с. 159-160.
- [2] С. Топалова, М. Фоломеев, "Е-вибори та е-голосування: потенційні переваги та виклики", 2020, https://ukr.lb.ua/blog/svetlana_topalova/456060_evibori_egolosuvannya.html.
- [3] "Аналітик ОПОРИ: Пандемія – не найкращий час для інтернет-голосування на виборах", Укрінформ, 2020, <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3015681-analitik-opori-pandemia-ne-najkrasij-cas-dla-internetgolosuvanna-na-viborah.html>.